

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsiones Scriptæ A Philippo Melanthere Ad Impios Articulos Bauaricæ Inquisitionis

Melanchthon, Philipp

Vvitebergæ

VD16 M 4171

XXVII. An coniugium omnibus hominibus sinè discrimine concessum sit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36288

cogitent, & puriorem antiquitatem intueantur, quæ certè non docet oblationem corporis aut sumptionem fieri pro mortuis, seu mereri eis remissionem ullius Pœnæ.

Postea uerò irrepsit mentio precationis pro mortuis, sicut paulatim in Ecclesiam sparsa sunt errorum semina, quia etiam sancti extruunt stipulas supra fundamentum. Deinde magnus accessit cumulus & horribilia idola in Ecclesiam collocata sunt, non solum inscitia & superstitione, sed dulcedine quæstus, sicut apud Danielem dicitur: Colent Deum Maozim auro & argento. Nec addo longiorem disputationem, sed affirmo illas oblationes pro mortuis, quas uendunt Pontificij, esse Idolorum cultus. Tenenda est autem regula: Fugite Idola. Quare sciamus & hanc causam iustam esse cur nos seiungamus ab illis Idolorum defensoribus.

ARTICVLVS XXVII.

An coniugium omnibus hominibus sine discrimine concessum sit?

Respondeo. Necessè est omnes pios considerare, quæ sit uera Ecclesia Dei, quia in Symbolo

Symbolo dicimus : Credo esse Ecclesiam sanctam
Catholicam .

Cum autem lex Dei aliquo modo natura
nota sit , demonstratio inde sumi potest , qui coetus
non sint Ecclesia Dei .

Quicumq; doctrinam contrariam ulli præ-
cepto morali defendunt , hos non esse Ecclesiam Dei
certum est .

Defendunt autem Pontificij contrarias
primo præcepto inuocationes mortuorum & ido-
lorum . Defendunt item contrarias doctrinas præ-
cepto , Non Mœchaberis , prohibent coniugium ma-
gnæ parti hominum , Presbyteris , Monachis &
puellis inclusis in Monasteria , & causam præbent
tetræ confusionibus libidinum .

Opponatur ergò prohibitionibus Pontifi-
cij Regula : Oportet Deo magis obedire quàm ho-
minibus . Dicit autem Paulus : Vitandæ scortationis
causa , unusquisq; habeat uxorem suam . Hoc præ-
ceptum nec Pontificijs legibus nec uotis Monasticis
tollî potest .

Hic simul consideretur , tristia peccata
esse omnes contaminationes à Deo prohibitas , &
Deum ualde irasci omnibus , qui præcepta diuina
de uagis commixtionibus uiolant , Ac iræ magni-
tudo primùm ex uoce diuina discatur . Loquitur
Paulus

Paulus

Paulus de æternis pœnis 1. Corinth. 6. Ne erretis, Scortatores, adulteri, homicidæ &c. non possidebunt regnum Dei. Gala 5. Talia facientes regnum Dei non possidebunt. Ephes. 5. Omnis scortator aut obscœnus non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Dictum Leuitici comprehendit pœnas corporales & æternas: Omnis anima quæ fecerit has abominationes, peribit de populo suo, caute ne uos talia facientes, terra euomat, sicut euomit Cananæos. De utroq; genere pœnarum loquitur dictum ad Ebræos: Scortatores & adulteros puniet Deus.

Deinde pœnarum exempla afficiantur. Conflagratio Sodomorum, de qua narratio in Genesi ostendit ipsum filium Dei fuisse executorem pœnæ. Deinde Clades Benjamin orta à rapta Leuitæ coniuge, Exilium Dauidis. Ideò autem pauca exempla in scriptis Prophetis recitantur, ut sciamus Deum similiter alijs pollutis irasci, & eorum calamitates, pœnas esse, quibus Deus iram suam declarat. Ut quòd Oedipus hiatu terræ absorptus est. Iocasta mater inter duos filios interfectos iacens, sibi ipsa mortem consciscit. Vagantur enim pœnæ per filios iuxta dictum: Peccata in semine puniuntur in semine, Per quæ quis peccat, per eadem punitur. Dauidis filij inter sese dimicant, & filius seditionem

seditionem mouet aduersus patrem, Sape libidines fuerunt προκαταρκτικου cause ad delendas totas gentes, & ad magnas imperiorum mutationes, ut Paridis adulterium, scelus Sexti Tarquinij, clades Leutrica secuta est supra filiarum Scedasi, quas Spartani nobiles compressas disseuerunt, postea cadauera in puteum abiecerunt.

Francis tempore Honorij urbs Treuitorum dedita est, quia Lucius preses coniugem Senatoris rapuerat. Imperator Valentinianus tertius, propter adulterium interfectus est. Ac postea attractus est Gensericus in Italiam. Denique nulla aetas non habet exempla. Discamus igitur diuinas prohibitiones, & iudicium Dei metuamus. Nec uero tantum poenas corporum in nobis ipsis & in filiis & filiabus morbos & neces timeamus, sed etiam illam horribilem poenam uitemus, de qua Paulus concionatur Roma. 1. & Ephes. 4. uidelicet, cecitatem, & stuporem, de quo dicit ad Ephesios, qui cum dedoluerint, tradunt se impudicitiae. Haec sunt multo tristiores poenae, quam corporum cruciatus aut trucidationes. Et quidem hi furores attrahunt corporum exitia ut in Thyeste, Phoca, & plurimis alijs apparet. E regione uero consideremus quam grata sit Deo uirtus, castitas, cuius haec est definitio:

Castitas

Castitas est uirtus à DEO præcepta,
quæ uitat omnes prohibitas commixtiones, &
prohibitas seminis effusiones. Nec tantum est
in his, qui sine immundicia cœlibes sunt, sed eti-
am in his, qui cum sint coniuges, leges con-
iugij non uiolant, quas Deus singulari sapientia
ordinauit in dicto: Erunt duo in carnem unam,
id est, unus mas & una foemina, legitimè & inse-
parabiliter iuncti. Ibi expresso uerbo sciamus
legem, Non mœchaberis, in Paradiso sancitam
esse. Eò autem de castitate diligentius cogitemus,
quia perspicuè discernit Deum ab omnibus im-
mundis naturis, à Diabolis & hominibus. Etsi
enim omnium uirtutum noticiæ præcipuè ob hanc
causam traditæ sunt, ut cogitemus qualis sit Deus,
& eum discernamus à malis naturis, tamen casti-
tas præcipuè illustre discrimen facit, Cumq; non
amplectamur DEVM brachijs, sed cogitare in
inuocatione debeamus quid alloquamur, necesse
est proprietates Dei mente colligere, & statuere
nos alloqui creatorem, qui se patefecit misso filio,
sapientem, bonum, ueracem, castum, omnipoten-
tem, liberum, iustum & iudicem, misericordem &
exaudientem nos propter Filium. His proprieta-
tibus discernamus eum ab omnibus creaturis. Intel-
ligenda est igitur doctrina de castitate, & aman-
da hæc ipsa uirtus, quam quidem DEVS in-
gentibus

H

gentibus

gentibus premijs ornat, ut ostendit Historia Ioseph

Cum igitur manifestum sit, seuerissime precipi castitatem, & mandatum sit, ut uiuant in coniugijs castis omnes qui extra coniugium se contaminant, detestanda est lex Pontificia, quæ magnæ parti hominum coniugia prohibet, quia nulla est authoritas legis pugnantis cum mandato diuino. Nec uota sint uincula, quæ cogant homines peccare, & horribilem iram Dei irriterent. Ac præterquàm quòd uota Monastica sunt de re impossibili plerisque, etiam aliæ multæ falsæ opiniones illis uotis implicite sunt. Firmissima est igitur responsio de loco Pauli ad Timoth. unde quidam ratiocinantur uiduas fuisse obligatas uotis. Etiam si in prima Ecclesia Pauli tempore uota fuissent: tamen exemplum prorsus nihil ad uota Monastica pertineret, quæ obligant ad manifestum cultum Idolorum. Retinent enim Monachi impias uenditiones Missarum, adorationes panis, inuocationes mortuorum, adorationes statuarum, & multas falsas opiniones. Fingunt hæc uota & ritus non mandatos à Deo esse cultus DEI. Et quidem mereri remissionem peccatorum, & esse perfectionem. Cum igitur obligatio fiat ad manifestos cultus Idolorum

rum

rum, perspicuum est has obligationes irritas esse,
quia omnibus uotis & legibus anteponendum est
immutabile mandatum Dei, Fugite Idola. Hanc
perspicuam & firmissimam responsonem, hi qui
discedunt ex illis Idolorum contagijs opponant
omnibus præstigijs, quibus aliqui tuentur opini-
ones Monachorum. Ut necesse fuit Ethnicos con-
uersos ad agnitionem ueri DEI discedere à so-
dalitijs Saliorum Martis, aut sacerdotijs aliorum
Idolorum: Ita necesse est eos, qui intelligunt de-
fendi Idola in Monasterijs discedere ex illis sodali-
tijijs. Nunc & de loco Pauli respondeo.

Etiam si tunc fuissent uota, tamen nulla
fuisset obligatio ad impios cultus. Nec tamen
intelligo primam fidem apud Paulum de cœ-
libatu, sed de prima fide, quæ amplectitur uo-
cem Euangelij, & ueri DEI inuocationem ac-
cendit, & qua SPIRITVM SANCTVM
accipimus, & hæredes æternæ uitæ efficimur.
Hanc fidem excusso Spiritu sancto amittunt ru-
entes in delicta contra conscientiam, ut expressè
Paulus inquit: Scortatores, adulteri, &c. non
possidebunt regnum Dei. 1. Thessal. 4: Hæc est
uoluntas DEI sanctificatio uestri, abstinere à
scortatione. Accusat autem Paulus illas mulie-
res non leuibus uerbis: Pruriens uiua mortua est.

H 2 Nam

Nam uocabulum $\omega\alpha\tau\alpha\lambda\omega\sigma\alpha$ propriè significat prurientem, quod plus est quàm appetere delicias ciborum, sed est habere incendia libidinum, $\omega\acute{\alpha}\tau\omicron\varsigma$ cutem significat, $\omega\alpha\tau\acute{\iota}\zeta\epsilon\rho$, $\omega\acute{\alpha}\tau\omicron$ $\tau\acute{\iota}\lambda\lambda\epsilon\rho$, uellicare cutem, seu titillare, $\omega\alpha\tau\acute{\alpha}\lambda\eta$ pruritus seu titillatio cutis. Deinde $\kappa\alpha\tau\alpha\sigma\upsilon\lambda\omega\acute{\iota}\alpha\rho$, significat turgere seu distendi saginatum & tumefactum esse contra Christum. His insignibus uerbis multi turpes motus pugnantes cum Castitate significantur. Hac salacitate dicit ueram fidem expulso Spiritu sancto extingui. Hæc est natua significatio uerborum Pauli.

Ostendunt autem historie citò in Ecclesiam irrepsisse uota & uincula coelibatus, & multos fanaticos homines prorsus damnasse coniugia, alios probasse tetras confusiones libidinum, quarum exemplorum uetustatem considerare utile est, ut uideamus semper atrociter grassari Diabolum, & nos contra eorum furores cura discendi uoluntatem Dei, & assidua precatione muniamus. Non existimemus hanc ultimam & deliram mundi senectam minus habituram esse periculorum, quàm habuit illa ætas Apostolis proxima. Quò propius uident Diaboli accedere iudicium, in quo toti Ecclesie ostendetur illorum turpitudine, eò rabiosius seuiunt, & natura hominum fit languidior, magis fatua, secuta & incauta, ut ostendunt deliria

deliria opinionum, & ruina Imperiorum, bellua-
tiones, & multa fatua exempla in moribus. Sint
igitur pij magis uigilantes, & sepe repetant hanc
Psalmi uocem: Non deficiat uirtus mea in sene-
cta. Hæc admonitio de ultima ætate mundi sæ-
pe diuinitus repetita est. Deberent igitur guber-
natores tollere iniusta uincula, quæ sunt cause
magnorum scelerum, quæ horribiliter offendunt
Deum. Hæc ipsa lex cœlibatus & Monastica ui-
ta quanta agmina animarum auellunt à Deo, & in
æterna supplicia præcipitant?

Hæc mala cum nota sint, non utar longa
commemoratione, tantum adijciam narrationem,
quæ extat apud Clementem Alexandrinum, qui
nominat fanaticos Tatianum, Cassium & alios, qui
coniugia prorsus prohibuerunt. Hos ait reci-
tasse colloquium Salomes & Christi, quod scribit
extare in Euangelio Aegyptiorum. Interrogat
Salome Christum, quando sit uenturum regnum
Dei? Respondet Christus, Cum cessabit opus mu-
lieris. Inde ratiocinati sunt homines fanatici,
Cum generatio sit opus mulieris, tempore prædi-
cationis Euangelij, quæ sit regnum Dei, cessare
generationem & coniugium. Talis est Sophistica
fanaticorum omnibus temporibus. Opus mulieris
proprium, uidelicet opus Eue, est initium peccati

Et mortis in genere humano. Generatio non est opus proprium Eue, sed mirandum opus DEI, quod in natura hominum et condidit DEVS, et in hac uita seruat usque ad resurrectionem. Cessant autem in predicatione Euangelij peccatum et mors aeterna in ijs, qui fide accipiunt remissionem, et fiunt heredes uitae aeternae, iuxta dictum Iohannis 3: Sic DEVS dilexit mundum, ut filium unigenitum dederit, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat uitam aeternam. Interea usque ad resurrectionem manet haec natura corporum talis ut Dominus inquit Matth. 24. Erit sicut in diebus Noe, comedent, bibent, ducent uxores et nubent. 1. Corinth. 7. Vitandae scortationis causa unusquisque suam uxorem habeat. Item, Si ducis uxorem, non peccas. Haec dicta perspicue refutant fanaticos illos, qui colloquium illud Salomes et Christi falso interpretati sunt.

Est et alia responsio. Veniente regno Dei post resurrectionem, cessaturam esse generationem, Tunc quoque prorsus cessant peccatum et mors.

Nec uero in causa manifesta opus est longa disputatione. Cogitent pii seuerissimum Dei mandatum, quod castitatem praecipit, et intueantur horrendam iram Dei aduersus contaminationes, quae etiam in hac uita non solum corporalibus malis

malis puniuntur, ut in Dauide, sed etiam furoribus, ut in Nerone & innumerabilibus alijs. Est autem & inter summas pœnas hæc, quòd inuocatio quæ fit ab ijs, qui perseuerant in delictis contra conscientiam, non exauditur, iuxta dictum: *Viuo ego dicit Dominus, Nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat.* Item, *Iusticia iusti non liberabit eum quacumq; die peccauerit, scilicet, contra conscientiam, uel amittens fundamentum.* Impietas impij non nocebit ei quacumq; die conuersus fuerit.

Hæc dicta sint in conspectu contra Antinomos, & Cyclopicam & Pontificiam profanitatem:

Quid tristius est quàm non posse inuocare Deum, non posse auxilium Dei petere, fremere aduersus eum, ut contra hostem, Deseruntur etiam à castis Angelis, qui perseuerant in sceleribus contra conscientiam. Rursus, Quod præsidium maius est, quàm semper posse ad Deum confugere, scire te semper dextra Dei protegi, & te castorū Angelorum excubijs circumdatum esse, iuxta dictum: *Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uijs tuis.* Et quidem in coniugio pio, quod uerè est Ecclesia Dei, fortior est inuocatio coniugum. Crescunt enim dolores, intentio, fides, cum coniunx coniugis dolorem, intentionem & fidem intuetur.

H 4 Hæc

Hæc sæpe cogitanda sunt, ut cura tuendæ castitatis confirmetur. Viuant igitur in legitimo & casto coniugio omnes, qui non sunt idonei ad cœlibatum, & mandatum Dei immutabile anteponant legibus Pontificijs & uotis, iuxta dictum: Oportet Deo magis obedire quàm hominibus.

Cùm autem tota doctrina de coniugio in Ecclesijs nostris rectè proponatur, iuxta doctrinam à filio Dei & Apostolis traditam, læti Deo gratias agamus, quòd eius doctrinæ deprauatio semper testatur, eum cœtum qui corruptelam profitetur & defendit non esse Ecclesiam Dei, sicut Ethnici & multi Hæretici, qui corruptelas professi sunt, non fuerunt membra Ecclesiæ Dei.

Sciamus etiam nos iustissimam causam hanc quoq; seiunctionis à Pontificijs habere, quia nemo debet prohibere coniugium ijs, qui non sunt idonei ad cœlibatum. Nemo etiam debet socius esse eius prohibitionis, & quidem societas prohibitionis, cùm per sese est peccatum, tùm uerò etiam est societas parricidiorum, quibus illa prohibitio defenditur. Sunt autem hæ propriissimæ Diabolorum furie, impulsiones ad Idola, ad mendacia, ad confusiones libidinum, & ad iniusta homicidia.

Hæc concurrunt omnia in defensione Pontificij cœlibatus, quæ uerè est societas cum Diabolo.

Quare

Quare Deo gratias agant, qui ab ea societate alieni sunt, nec frangamur animis cum dicimur auctores schismatis, sicut Esaias nos consolatur, Nolite timere probra hominum. Item, Si quis aliud Evangelium docet, Anathema sit. Etiam Ethnicus Poeta Euripides in Heraclidis inquit: οὐ χρεὶ τὸ δ' ἀφ' ἐλεός ἡμᾶρ θεοῦ, ὅδε μὴ φάσκωρ, ἔγχε μανιῶν ἐλάυνει. Non igitur prohibeantur hi ueri cultus, quos Deus seuerissimè præcipit, Legitimum coniugium, uera Dei inuocatio, & exercitia timoris Dei, fidei, inuocationis, dilectionis plurima in coniugio, sicut Paulus inquit: Saluatur mulier per generationem filiorum, si manserint in fide, dilectione, castitate & modestia, quibus uerbis omnes uirtutes sanctæ matris complexus est.

RELIQVÆ SVNT INTERROGATIONES de statutis & ossibus Sanctorum, & de consecratione Salis & alijs. De quibus breuis sit responsio.

Omnia hæc impia sunt, & cultus Idolorum, alloqui ipsas statuas aut ossa, aut fingere Deum aut sanctos magis in uno loco seu ad hanc statuam alligatos esse, quàm ad alia loca.

H 5

Nihil